

ՀԱՅԿԱՋԵԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՎԱՅՄԱՓՈՅՈՒ ԽԱՋԱՏՈՒՐ ԼԱԶԱՐԵՖՆ ԿՈՄՍԻՆ

ԱՅԳԱՅԻՆ ՄԷԿ ԳԻՏՈՂԱԹԻՒՆԸ.

Վսեմափայլ Խաջատուր կոմսին — որ առանձնական խորհրդական է Ռուսաց Ինքնակալին — արդեն ուրիշ անգամներ առիթ ունեցանք մեր, ինչպես նաև ազգային լրագիրք՝ իրեն յուսադրեալ հայրենասիրութեանը վրայ խօսելու։ Դեռ այսօր անոր ուրիշ մէկ նոր հաւաստիքը կտեսնեմք առ մեզ գրած բոլորի մը մէջ, զոր պատշաճ կհամարիմք հաղորդել մեր ընթերցողաց, բնագիր գաղղիարեանին հետ հայ բարգմանութիւնն ալ դնելով։

Ամեն Հայ գաղղիականութեանց հետ ունեցած խաբարամատակի յարաբերութիւններովն է իւր բարձր աստիճանաւը, մեր ազգին վիճակը շատերէն աւելի ճշդիւ իմացած է, ուստի է իւր դատաստանը մեր ազգայնոց պէտք է նիւթ ըլլայ մտածութեան։ Երանիք թէ իւր այս ցաւալի բայց ճշմարիտ խորհրդածութիւնը՝ մեր սիրելի եղբարց կարենաք հասկըցունել որ *Միև չեւ որ ԱՆՇԱՀԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ ու ՄԻԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ չըլլայ՝ ժողովուրդ մը չիրևար երջանիկ ըլլալ։*

«... Անկեղծ սիրով փափագիմ եւ մաղթեմ որ ձեր
« ասամեհօգտակար հայրենասիրական ձեռնար-
« կութիւնը՝ ամենայն յաջողութեամբ պսակուի։
« Գիտեմ քաջ որ ասիկա շատ ծախքի պիտի
« նստի, որով եւ մեծամեծ դժուարութիւններ
« պիտի կրէք, եւ որոց վրայ ճշմարտապէս կցա-
« տակցիմ ձեզի տեսնելով՝ որ այդ ձեր հիմնած
« Վարժարանը՝ ամենայն բարեկարգութիւն, ու
« ձեզի պէս յուսադրեալ Վերատեսուչներ ունե-
« նալին ետքը, կուզեմ ըսել, իմաստուն եւ անձ-
« նանուէր տեսչութեան մը այն մեծ բախտն ու-
« նենալին ետքը (բախտ՝ զոր շատ սակաւ քիվար-
« ժարանաց ունին), այս ազգային տունը՝ ստի-
« պուած ըլլայ, մեծ դժուարութեանց հետ մա-
« քառիլ՝ երկրորդական ու նիւթական պէտ-
« քի մը պատճառաւ, որ է դրամական պէտքը։
« Մեծ ցաւով սրտի կտեսնեմ որ մեր ազգայնոց
« մեջ անոնք որ ձեռուրնին աւելի միջոց ու բախտ
« ունին՝ այսպիսի ձեռնարկութեանց ընդհան-
« բապէս շատ քիչ կուզեն հաղորդակից ու ձեռն-
« տու ըլլալ։ Ձեն զիտեր հանձարին ունեցած
« յարգը, եւ թէ՛ զիտութիւնք եւ դպրութիւնք ինչ
« մեծ աշխատութիւն ու ծանր զոհեր կպահան-
« ջեն յայնոցիկ՝ որ իրենք զիրենք Ազգին ընդհա-
« նուր օգտիցն ու երջանկութեանը նուիրած են։

UNE OBSERVATION NATIONALE

DE S. E. LE COMTE CH. DE LAZAREFF.

Nous avons déjà eu plusieurs fois occasion, comme les autres journaux nationaux, de parler du patriotisme éclairé de S. E. M. le comte Christophe de Lazareff, conseiller privé et chambellan de S. M. l'Empereur de Russie. Nous en avons aujourd'hui encore une nouvelle preuve dans une lettre qu'il vient de nous adresser et que nous croyons à propos de publier avec la traduction arménienne.

Ses nombreuses relations avec toutes les colonies arméniennes et sa haute position le mettant à même d'apprécier mieux que tout autre l'état de notre nation, nous pensons que son jugement sera pour nos lecteurs un sujet de réflexions sérieuses. Puisse cette appréciation, malheureusement trop juste, faire comprendre à nos compatriotes que le **DÉSINTÉRESSEMENT** et l'**UNION** sont la seule condition de la prospérité d'un peuple.

« ... Je désire sincèrement et vous souhaite un
« entier succès dans votre entreprise si patrioti-
« que et d'une si grande utilité.

« Je sais bien qu'elle vous imposera beaucoup
« de frais et que par suite vous éprouverez de
« grandes difficultés. Aussi je vous plains de tout
« mon cœur en voyant que ce collège fondé par
« vous avec tout le bon ordre désirable, avec des
« directeurs aussi éclairés, je veux dire avec la
« bonne fortune d'une direction aussi sage et
« aussi désintéressée, (fortune que tant de collèges
« ne possèdent pas), que cette maison nationale ait a
« surmonter de si grandes difficultés pour une
« question aussi secondaire qu'un besoin matériel,
« le besoin d'argent. »

« Je vois avec une vive douleur qu'en général
« ceux de nos compatriotes qui ont des moyens
« et de la fortune compatissent et participent très-
« peu à ces sortes de charges; ils ne savent pas
« apprécier le talent, les travaux et sacrifices
« qu'imposent les sciences et la littérature à ceux
« qui ont à cœur le bien-être et l'utilité générale
« de la nation qui demande impérieusement d'être
« éclairée.

« Միաբանութիւն՝ խիստ քիչ. իսկ Անմիաբա-
« նութիւն ու հեռ.՝ խիստ շատ. անա մեր բշուա-
« ռութեանց պատճառը :

« Նախանձն, ասպրախտութիւն, խարդախու-
« րիւն, ու կիրք՝ համարձակ կգործեն :

« Կան նաեւ հարուստ մարդիկ՝ որ շատ կխոս-
« սին ու շատ ալ կխոստանան, որ զուրիշները
« կմեղադրեն ու չեն ալ հաւնիր, բայց սակայն
« իրենք ալ բան չեն ըներ ու բան չեն խտար :...»

Խ. ԼԱԶԱՐԷՖ.

« Peu d'union et d'accord, beaucoup de dis-
« sensions et de discordes, voilà le malheur des
« Arméniens.

« L'envie, l'ingratitude, les intrigues, les pas-
« sions agissent.

« Puis on voit des richards, qui parlent et
« promettent, qui blâment même les autres, mais
« qui ne font et ne donnent rien... »

G. LAZAREFF.

ՄՈՒՏԱՌԻՈՅ ՀԱՅՈՑ ՔԱՂԱՔԱԿՐԹՈՒԹԻՒՆԸ.

Կիւտւամք հրատարակել նետագայրուրը՝ զոր
մեզ կհաղորդէ մեր պատուական բարեկամն եւ
բաժանորդ Բօմիս Տ. Յովհաննէս Տօնիկի Չարաւեան
որ Մոլտախոյ Հայոց ամենէն աւելի լուսաւորեալ
եւ հայրենասէր անձանց մէկն է : Միանգամայն եւ
ասով մեր Մոլտախոյ գաղթականութեան զարգա-
ցած գաղափարներուն կուգեմք ուրախակից ըլլալ :
Կյուսամք որ նաեւ բոլոր Համագգեացալ հասարա-
կաց խնդութիւն պիտի ըլլայ այս լուրը, եւ յառաջա-
դիմութեան ճամբուն համար զօրաւոր խթան մը :

Այս առիւ ուրախ եմք որ մեր երախտագի-
տութիւնն ալ կրնամք յայտնել *Արշալոյսոյ* պատ-
ւական Խմբագրապետին. որոյ լրագրին գեղե-
ցիկ յատկութիւններէն մէկն ալ իւր ազնուական հա-
մարձակութիւնն է, որուն եւ պէտք է յարգը ճանչ-
նամք : Երէ սրտանց կուգեմք եւ կփափագիմք՝ որ
մեր ազգն ալ քաղաքականացեալ ազգաց կարգն
անցնի, պէտք է որ իւր պակսած ատեն նաեւ
իւր սխալմանը ունենայ անձնաւուրդազարար-
ներ : Այսպէս նաեւ բարի ու հայրենասէր գործոյ
մը՝ գտնայ աննախանձ ջատագով ու լուսաւոր-
եալ պաշտպաններ : Եւ քե որ ուրիշին յարգը
ճանչցընելու ջափ քաջութիւն կամ առիթ չկայ՝
գոնէ յարգ կշռող ու ճանչնալ ուզող սրտեր
ըլլան... :

« Գերապատիւ Տէր.

« Որչափ որ ուրախակից եղանք ամեն բարեխիբաց հետ Ձեր
Գերապատութեանց քաղաքավարական ընթացքին համար որ
Վենափառ. Նափոյէն երրորդ Կայսեր եւ Կայսրուհոյն դեմ
եղած եղեռնագործութեան պարագային մեզ զովելի կերպով
իզօրծ դրիք, նոյնչափ ալ պատուական Արշալոյս Օրագրին
տուած լուրը մարտ ամսոյ ցանկալի Աղանոյն միջոցաւ
առնելով՝ ցաւակցեցանք անոր. Պօյսոյ մեզ ալ նոյնպիսի
ընթացք մը չբռնուելուն համար...

Ուստի քեպէտեւ շատ ուշ վասն այլ եւ այլ պատճառաց,
այսու ամենայնիւ. Մոլտախոյ Համագգեացս վրայ ալ նոյն-
օրինակ կարծիք մը չըլլալու համար, արժան կհամարիմ
յայտնելու, որ նոյն եղեռնագործութեան փորձին ցաւալի,

LA CIVILISATION DES ARMÉNIENS EN MOLDAVIE.

Nous nous empressons de publier la lettre sui-
vante qui nous a été adressée par notre honorable
ami et abonné M. le Comice Jean Donighi Tzaran,
une des personnes les plus éclairées et des plus pa-
triotiques des Arméniens de Moldavie, et nous sommes
heureux de pouvoir en même temps rendre hom-
mage aux idées avancées des Arméniens de cette
contrée. Nous espérons qu'elle sera pour nos com-
patriotes un sujet de joie commune et un puissant
stimulant dans la voie du progrès.

Ce sera pour nous aussi une occasion dont nous
profitons avec joie de remercier l'honorable Rédac-
teur en chef du journal arménien *L'Aurore de l'A-
rarat*. A tant d'autres titres à l'estime publique, il
joint encore une noble franchise dont nous ne sau-
rions trop lui savoir gré. Si nous désirons, si nous
voulons sincèrement que notre nation, elle aussi,
prenne sa place parmi les peuples civilisés, il faut
qu'elle ait des amis dévoués qui lui signalent ses
fautes. Ainsi pour les actions grandes et patriotiques
il faut des défenseurs désintéressés et des protecteurs
éclairés. Si l'on n'a pas assez de courage ou pas assez
d'occasions pour faire connaître le mérite d'autrui,
que l'on ait au moins assez de cœur pour en con-
naître et pour savoir en apprécier la valeur....

« Tres-révérend Monsieur.

« Plus nous nous sommes réjouis, avec tous les hommes de cœur,
de la conduite louable que vos Révérences ont tenue à l'occasion
de l'attentat contre LL. MM. l'Empereur et l'Impératrice des
Français, plus aussi nous sommes désolés qu'une semblable ma-
nifestation n'ait pas été faite à Constantinople, suivant la re-
marque de l'estimable gazette de Smyrne, *L'Aurore de l'Ararat*.

« Aussi, bien que diverses circonstances nous aient imposé un
long retard, pour éviter cependant que le public ne porte le
même jugement sur la Communauté arménienne de Moldavie,
nous croyons nécessaire de déclarer qu'à la nouvelle de ce dou-